

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Investește în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară nr.1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5 “Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: **“Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”**

Beneficiar: **Academia Română**

Numărul de identificare al contractului: POSDRU/159/1.5/S/136077

Raport științific de cercetare doctorală

Tutore îndrumător:

Prof. dr. Constantin CIUTACU

Doctorand:

Florentina ȘUȘNEA

București, 2015

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Optimizarea și planificarea fiscală la nivel național și al UE

Tutore îndrumător:

Prof. dr. Constantin CIUTACU

Doctorand:

Florentina ȘUȘNEA

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului “Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077.

București, 2015

CUPRINS

- 1) **Sistemul fiscal la nivel national si al Uninuni Europene.**
 - a) **Definire sistem fiscal**
 - b) **Sistemul fiscal din Romania**
 - c) **Comparatii privind sistemele de impozitare in Uniunea Europeana**

- 2) **Planificare fiscala: Teorii si modele .**
 - a) **Planificare fiscala-definitie, principii**
 - b) **Cadrul legal si institutional al planificarii fiscale**

INTRODUCERE

1) Sistemul fiscal la nivel national si al Uninuni Europene.

a. Definire sistem fiscal

Sistemul fiscal are trei componente principale:

- legislatia fiscala: reglementeaza si instituie impozitele si taxele;
- mecanismul fiscal: tehnici si proceduri de oraganizare si conducere a activitatii de determinare, urmarire si incasare a impozitelor si taxelor;
- aparatul fiscal: institutiile si personalul care actioneaza in vederea calcularii ,urmarii si incasarii impozitelor si taxelor, in fapt a veniturilor bugetare.

Sistemul fiscal în ROMÂNIA

Impozitul pe veniturile realizate de persoanele fizice:

Au calitatea de contribuabili și deci datorează impozit pe venit:

- persoanele fizice rezidente – care sunt impuse în mod diferențiat:
 - a) persoanele fizice rezidențe române, cu domiciliul în România, pentru veniturile obținute din orice sursă atât din România cât și din străinătate;
 - b) celalalte persoane fizice rezidențe, pentru veniturile obținute din România.
- persoanele fizice nerezidente care desfășoară o activitate independența prin intermediu unui sediu permanent în România;
- persoanele fizice nerezidente care desfășoară activități dependente în România;
- persoanele fizice nerezidente care obțin alte venituri.

Categoriile de venituri care se supun impozitului pe venit sunt: venituri din activități dependente; venituri din salarii; venituri din cedarea folosinței bunurilor; venituri din investiții; venituri realizate din transferal proprietăților imobiliare din patrimonial personal; venituri din pensii; venituri din activități agricole; venture din premii și din jocuri de noroc; venituri din alte surse.

Veniturile obținute din orice surse de către persoanele fizice sunt supuse cotei de impozitare de 16% - cota unică aplicată asupra venitului impozabil corespunzător fiecărei surse de venit.

Există și excepții de la cota unică. Astfel veniturile obținute din transferal dreptului de proprietate asupra titlurilor de valoare se impozitează cu o cota de 1%; venitul realizat din transferul proprietăților imobiliare din patrimonial personal se impozitează cu o cota de 2% aplicabilă la valoarea tranzacției.

Sistemul fiscal în BULGARIA

Impozitul pe venitul personal:

Impozitul pe venit este un impozit plătit de persoanele fizice care realizează venituri pe teritoriul Bulgariei. Deși venitul este nucleul acestui impozit, Legea cu privire la impozitele pe venit ale persoanelor fizice nu definește explicit venitul, în schimb ea pune venitul în legătură cu sursele sale.

În funcție de sursă tipurile de venituri sunt următoarele:

- Venituri din muncă;
- Venituri din afaceri cu caracter personal;
- Venituri din chirii;
- Veniturile din transferul drepturilor de proprietate;
- Venituri din alte surse;
- Donațiile și moștenirile sunt singurele surse de venituri scutite de impoz.

Venitul impozabil este considerat venitul din toate sursele, cu excepția elementelor definte că fiind neimpozabile. Legea cuprinde peste 30 de venituri considerate neimpozabile cum ar fi:

- Venituri din vânzarea locuinței;
- Dividende care au fost distribuite sub formă unor noi acțiuni;
- Venituri din asigurări sociale obligatorii;
- Venituri din asigurări sociale suplimentare;
- Dobânzi la depozite în bănci comerciale;
- Obligațiuni de stat, municipale și corporative bulgare;
- Burse de studiu;
- Sumele și premiile obținute la jocurile de noroc;
- Cheltuielile de deplasare;
- Venituri din chirie sau arendă a terenurilor agricole;
- Venituri din producția agricolă neprelucrată etc.

Baza venitului impozabil (baza de impozitare totală) se calculează în trei pași. În primul rând, bazele de impozitare se calculează separat pe fiecare sursă de venit. În al doilea rând, ele trebuie să fie agregate, iar în al treilea rând scutirile de impozitate se scad din totalul impozitelor. Pentru baza totală de impozitare se aplică ocota de impozitare de 10%.

Sunt scutite de la plata impozitului persoanele care se află în una din următoarele situații:

Persoanele cu capacitate redusă de muncă (invalizi), pot scuti de la plata impozitului până la 7.920 BGN. Scutiri de până la 10% din totalul bazei de impozitare pentru contribuții personale la planuri de pensii suplimentare, precum și pentru asigurări desanatare suplimentare și asigurări de viață.

- Deduceri pentru donații
- ✓ până la 5% în 14 cazuri bine definite;

- ✓ până la 15% pentru donații în favoarea culturii;
- ✓ până la 50% pentru donații în favoarea Fondului pentru copii.

Sistemul fiscal în FRANȚA

Impozitul pe venit:

Pentru determinarea subiecților rezidenți impozabili, legislația fiscală franceză întrebuițează trei criterii alternative:

- criteriul de ordin personal: reședința permanentă în Franța;
- criteriul de ordin profesional: exercitarea în Franța a unei activități profesionale (salariată sau nu), care nu reprezintă o activitate accesorie;
- criteriul de ordin economic: situarea în Hexagon a centrului de interes economic.

În principiu, rezidenții datorează impozit pentru toate veniturile lor (din țară și din străinătate), în timp ce nerezidenții datorează impozit doar pentru beneficiile de sursă franceză.

Baza de impozitare cuprinde nouă categorii de venituri: indemnizații, salarii, pensii, și rente viagere; beneficii agricole; beneficii industriale și comerciale; venituri necomerciale; venituri din capitaluri de natură mobilă; venituri funciare; remunerațiile administratorilor societăților comerciale; câștiguri profesionale; casiguri obținute de particulari.

Determinarea venitului impozabil se face la nivelul fiecărei categorii de venit, urmând reguli proprii.

Cota de impunere variază între 0% pentru venituri mai mici de 4.262 € și 48% pentru venituri mai mari de 47.932 €.

Franța acordă o atenție sporită impozitării plus-valorilor din diverse tranzacții sau din deținerea unor active de natură mobilă sau imobiliară. Practic, există două mari categorii de operațiuni impozabile:

- câștigurile mobiliare realizate prin cesiunea de valori mobiliare sau de obiecte prețioase;
- câștigurile imobiliare realizate prin cesionarea unor imobile sau a unor drepturi asupra imobilelor.

Cotele de impunere sunt variabile:

- venituri din cesiunea valorilor mobiliare mai mari de 15.000 € se impozitează cu 16, la care se adugă o contribuție socială obligatorie de 10%;
- câștigarea din cesionarea unor obiecte de valoare: metale prețioase – 8% din prețul de vânzare; bijuterii, obiecte de artă sau de colecție – 5% pentru ceea ce depășește 3050 €;
- venituri de natură imobiliară – aplicarea baremului general de impunere, cu anumite corective care să atenueze progresia impunerii.

Impozitul pe veniturile obținute din salarii

Impozitul pe veniturile obținute din salarii este impus numai companiilor rezidente și stabilimentelor permanente ale companiilor străine, care nu sunt subiect al taxei pe valoarea adăugată sau dacă cel puțin 90% din profitul lor a fost scutit de TVA în anul anterior. Baza impozabilă reprezintă suma totală a remunerațiilor.

Cotele de impunere sunt:

- 4,25% pentru partea din salariul anual individual până la 6 675 de euro;
- 8,5% pentru partea din salariu anual individual între 6 675 de euro și 13 337 de euro;

- 13,6% pentru partea din salariul anual individual care depășește 13 337 de euro.

Taxa pe ucenicie

Taxa pe ucenicie este așezată asupra sumei din statul de salarii totale, la o rată de 0,5%. O rată redusă se aplică în anumite Departamente Franceze. Taxa este deductibilă pentru impunerea venitului corporational.

Taxa pe perfecționarea (pregătirea) profesională

Taxa pe pregătirea profesională se aplică angajatorilor care au 10 angajați sau mai mult. Acești angajatori trebuie să investească 1,5% din suma totală înscrisă în statul de salarii pe programe de pregătire profesională.

Rată este redusă cu 0,15% pentru întreprinderile care angajează mai puțin de 10 salariați.

Taxa este deductibilă din rațiuni fiscale în cadrul procedurilor de impunere a veniturilor companiei.

Sistemul fiscal în AUSTRIA

Impozitul pe venit:

În Austria, impozitul pe veniturile persoanelor fizice colectat se împarte între Guvernul federal, landuri și autoritățile locale, în aceleași proporții ca la impozitul pe profit. Acest impozit este datorat de rezidenții austrieci, pentru veniturile din țară și din străinătate pe care aceștia le obțin. Dimpotrivă, nerezidenții datorează impozit numai pentru beneficiile de origine austriacă.

Baza impozabilă este constituită din șapte categorii distincte de venituri: venituri agricole, venituri necomerciale, venituri industriale și comerciale, salarii și indemnizații, venituri din investiții, venituri funciare și drepturi de autor, alte venituri. În principiu, baza impozabilă se obține prin însumarea beneficiului contabil corespunzător celor șapte categorii de venit. Sunt scutite de impozitare, de pildă, pensile veteranilor de război, ajutoarele acordate pentru promovarea artelor, a științei sau a cercetării, alocațiile familiale, compensațiile plătite victimelor infracțiunilor violente etc.

Pentru primele trei categorii de venituri menționate, legiuitorul austriac a prevăzut posibilitatea unor deduceri: 20% din investițiile în material formării profesionale a angajaților, 35% din investițiile pentru cercetare – dezvoltare, o cota parte din contribuțiile voluntare la fondurile de pensii (aproximativ 10% din cheltuielile de până la 1800 € sunt deductibile, cu condiția că minim 40% din capital să fie investit în acțiunile unor companii austriece), sumele plătite consultantților fiscali, contribuțiile în favoarea cultelor religioase (plafonate la un anumit nivel), achiziționarea de noi acțiuni (în anumite limite). De asemenea, diminuează venitul impozabil și anumite cheltuieli excepționale, cum ar fi cheltuielile medicale, reparațiile necesare în urmă survenirii unei calamități, cheltuieli de înmormântare, anumite cheltuieli cu educația copiilor trimiși să studieze în străinătate.

Cotele de impunere variază între 0% pentru veniturile mai mici de 3.640 €, până la 50% la venituri de peste 50.870 €.

Sistemul fiscal în LETONIA

Impozitul pe venit:

Impozitul pe venit este datorat în Letonia de rezidenții letoni, pentru toate veniturile din țară și din străinătate, respectiv de nerezidenți, pentru veniturile obținute din Letonia. Domiciliul fiscal al unei persoane este determinat după un criteriu devenit clasic, anume faptul de a locui în Letonia cel puțin 183 de zile în decursul unui an fiscal.

Deși impozitul pe venit este colectat de autoritățile centrale, în final 71,6% din sumele colectate sunt distribuite colectivităților locale.

Baza de impozitare cuprinde în general toate categoriile de venituri ale persoanelor fizice. Scutirile de la plata impozitului și deducerile acordate contribuabililor sunt puține la număr. Printre acestea se numără o deducere personală de baza acordată contribuabililor, în valoare de 216 lați anual.

Letonia aplică o cota unică de impozitare în cuantum de 25% (în vigoare din 1995), pentru toate veniturile mai mari de 312 lați anual. Veniturile anuale care nu ating acest prag sunt scutite de impozitare.

Sistemul fiscal în POLONIA

Impozitul pe venit:

Pentru determinarea contribuabililor care datorează impozit pe venit, se face aceeași distincție între rezidenți și nerezidenți. Rezidenții datorează impozit pentru toate veniturile pe care le realizează, în timp ce nerezidenții doar pentru veniturile obținute din Polonia.

Criteriul rezidenței este determinat de Codul civil polonez că fiind existența intereselor primordiale ale persoanei fizice în Polonia. Acest criteriu trebuie însă examinat de la caz la caz.

Baza de impunere este compusă din nouă categorii de venituri: salarii, venituri din exercitarea unei profesii libere, exercitarea unei activități comerciale (altă decât agricultură), venituri din anumite activități agricole, venituri de natură imobiliară, chirii, venituri din investiții, venituri din tranzacții imobiliare, alte venituri.

Constituie venituri impozabile și beneficiile primite de actionarii sau asociații unei societăți în participațiune. Dacă această societate nu are personalitate juridică, se impozitează veniturile repartizate asociaților, conform statutului societății. Dacă societatea are personalitate juridică, se impozitează eventualele distribuiri de beneficii, sub formă de dividende.

Cu începere de la 1 ianuarie 2005, dividendele, dobânzile, redevențele și toate celelalte impozite cu regim de reținere la sursă sunt impozitate cu o cota unică de 19%.

Persoanele fizice care desfășoară o activitate comercială (pe cont propriu sau într-un parteneriat) pot opta pentru o cota de impozitare fixă de 19%, în anumite condiții. De asemenea, majoritatea veniturilor nerezidenților se impozitează cu o cota fixă de 20%, fără însă că nerezidenții să-și poată valorifica eventualele cheltuieli deductibile.

Sistemul fiscal în UNGARIA

Impozitul pe venit:

În principiu, în Ungaria datorează impozit pe venit toți cei care au domiciliul fiscal în această țară, indiferent de naționalitate.

Pentru determinarea bazei de impozitare (în care se includ în principiu toate categoriile de venituri), legiuitorul maghiar a prevăzut un sistem interesant, în care scutirile sau deducerile sunt exprimate procentual, sub formă unor credite fiscale:

-18% din venitul salarial;

-25% din contribuțiile voluntare la sistemele de pensii publice sau private ;

-30% din contribuția unui angajat la fondurile mutuale de asigurări;

-20% din veniturile din anumite categorii de investiții;

-30% din donațiile făcute unor fundații caritabile;

-40% din ratele aferente unui împrumut bancar pentru achiziționarea unei locuințe etc..

Totuși, dacă veniturile anuale ale unei persoane fizice sunt mai mari de 6,5 milioane de forinți, acesta nu poate beneficia decât de deducerea contribuțiilor voluntare la fondurile de pensii și de sănătate și de eventualele alocații familii

2) **Planificare fiscală: Teorii și modele**

Într-o economie globală competitivă companiile sunt în căutare de căi și metode care să contribuie la îmbunătățirea eficienței afacerii lor.

Acest lucru poate implica restructurarea întregului lanț creator de valori, segmentarea tot mai accentuată a activităților companiilor prin stabilirea de entități/structuri de grup în noi țări în scopul apropiării de furnizori, de clienți, sau de o forță de muncă mai ieftină și nu în ultimul rând o planificare fiscală.

Printr-un management care ține cont de aspectele caracteristice procesului de globalizare și printr-o planificare fiscală eficientă se pot îmbunătăți considerabil rezultatele financiare la nivel de grup.

De cele mai multe ori noile structuri de grup apar în zone cu facilități fiscale în scopul optimizării sarcinii fiscale .

Dar această dezvoltare structurală, rezultat al planificării fiscale, trebuie să fie întotdeauna în strânsă legătură cu planificarea economică.

Planificare fiscală-definiție, principii

Planificarea fiscală în înțelesul de optimizare fiscală este tehnica prin care contribuabilul procedează la alegerea celei mai favorabile soluții oferite de legislația fiscală care îi este sau îi poate fi aplicabilă.

Planificarea fiscală este un fapt permis, situat în limită licitului/legii, chiar dacă uneori tinde spre limita legalității.

Caracteristica de bază a planificării fiscale este că aceasta contribuie la reducerea obligațiilor fiscale prin mijloace care, deși sunt în litera legii, vin totuși în contradicție cu spiritul acesteia. Planificarea fiscală agresivă constă în a profita de detaliile tehnice ale unui sistem fiscal sau de neconcordanțele dintre două sau mai multe sisteme fiscale în scopul reducerii obligațiilor fiscale.

Din perspectiva autorităților fiscale planificarea fiscală agresivă :

- erodează bazele de impozitare influențând majorarea nivelului taxelor;
- afectează funcționarea pieței interne cu consecințe asupra concurenței, în special între firmele mici și mijlocii;
- distorsionează echitatea sistemelor fiscale în raport cu contribuabilii (tratamente fiscale diferite pentru aceleași tranzacții).

Interesul autorităților fiscale este să se asigure că:

- veniturile obținute pe teritoriul lor sau de către rezidenții lor sunt taxate corespunzător;
- în aplicarea Convențiilor de evitare a dublei impuneri, cazurile de scutire se aplică doar dacă există o impozitare în celălalt stat și să fie clar stipulată interzicerea impozitării unui venit în condițiile în care acesta a fost taxat în celălalt stat membru;
- statul care trebuie să impoziteze conform Convenției, să nu aplice reguli de scutire, sau de credit fiscal integral sau o rată a impozitului de 0%.

Din perspectiva societăților comerciale, acestea sunt interesate în primul rând de obținerea unui profit net care să satisfacă cerințele acționarilor de a obține dividende cât mai mari.

Cum?

Atât prin maximizarea profitului brut-influențat în general de factori externi, cum ar fi: piața, concurența, condițiile geopolitice, cât și prin minimizarea impozitării prin alegerea celei mai favorabile jurisdicții fiscale.

Se poate observa astfel că interesele statului sunt diferite de cele ale agenților economici.

De cele mai multe ori autoritățile fiscale pun semnul egalității între planificarea fiscală și evaziunea fiscală, adesea granița dintre ele este foarte sensibilă.

Evaziunea fiscală este termenul general pentru eforturile plătitorilor de taxe de a diminua obligațiile fiscale prin mijloace ilegale. Ce poate fi numit ca legal sau ilegal în domeniul taxelor depinde de legislațiile naționale și variază de la un stat la altul.

De aceea, OECD a făcut eforturi să dea o definiție a evaziunii fiscale, o definiție care să fie general valabilă și care definește evaziunea fiscală ca fiind aceea acțiune a plătitorilor de taxe care încalcă legea și care poate fi dovedită că a fost făcută în scopul de a diminua sau a nu plăti taxe.

Granița dintre evaziunea fiscală și planificarea fiscală este deseori greu de identificat, această depinzând întotdeauna de factorii și circumstanțele economice ale fiecărui caz în parte, într-un cuvânt, de substanța economică a fiecărei tranzacții sau operațiuni economice.

Pentru Statele Membre este destul de greu să-și protejeze baza fiscală națională de consecințele planificării fiscale agresive. În acest scop au fost adoptate, în legislațiile naționale, reguli care să combată și sancționeze aranjamentele fiscale abuzive, artificiale, care se poziționează dincolo de litera legii și care au drept unic scop sustragerea de la plata taxelor .

În acest context, Comisia Europeană recomandă introducerea în legislația națională a fiecărei țări membre a clauzei următoare:

“Nu se iau în considerare acordurile artificiale sau seriile de acorduri artificiale care au fost introduse în scopul esențial de a evita impozitarea și care conduc la un avantaj fiscal. În scopuri fiscale, autoritățile naționale trebuie să trateze aceste acorduri artificiale în funcție de natura lor economică.”

Prin “artificial” se înțelege fără conținut comercial și economic. În Codul Fiscal, la art.11, a fost preluată recomandarea Comisiei Europene:

“La stabilirea sumei unui impozit sau a unei taxe în înțelesul prezentului cod, autoritățile fiscale pot să nu ia în considerare o tranzacție care nu are scop economic, sau pot reîncadra forma unei tranzacții pentru a reflecta conținutul economic al tranzacției.

Prin tranzacții artificiale se înțeleg tranzacțiile sau seriile de tranzacții care nu au un conținut economic și care nu pot fi utilizate în mod normal în cadrul unor practici economice obișnuite, scopul esențial al acestora fiind acela de a evita impozitarea ori de a obține avantaje fiscale care altfel nu ar putea fi acordate.”

Așa cum se poate observa din cele mai sus menționate, în materie de fiscalitate, ne putem confrunța cu trei concepte :

- planificare fiscală;

- planificare fiscală agresivă;
- evaziune fiscală.

Toate au la bază un comportament orientat spre minimizarea poverii fiscale ,dar acesta poate fi legal sau ilegal.

Pentru a nu intra sub incidența legii, planificarea fiscală trebuie să fie în strânsă legătură cu planificarea economică, cu alte cuvinte să aibă “substanță economică”.

O planificare fiscală de fond merge mână în mână cu reducerea costurilor de operare, redefinirea funcțiilor afacerii, restructurarea circuitelor comerciale ale bunurilor și serviciilor ori cu pătrunderea pe noi piețe.

Pentru o planificare fiscală reușită riscurile trebuie alocate conform funcțiilor îndeplinite, iar alocarea profiturilor trebuie să se realizeze în bază funcțiilor îndeplinite și a riscurilor asumate.

Alocarea profiturilor între societățile membre ale unui grup, în baza funcțiilor îndeplinite de fiecare entitate și a riscurilor asumate, se realizează prin prețurile stabilite pentru tranzacțiile inter-company.

Aceste prețuri sunt numite, în mod generic “prețuri de transfer”.

Preț de piață = suma care ar fi plătită de un client independent unui furnizor independent în același moment și în același loc, pentru același bun sau serviciu ori pentru unul similar, în condiții de concurență loială (sursă: art. 7 (1) pct. 26 din Codul fiscal).

Preț de transfer = “Prețul de transfer este prețul la care o întreprindere transfera bunuri fizice, proprietăți necorporale sau furnizează servicii unor întreprinderi asociate”.

BIBLIOGRAFIE

- Andreas Bullen, Arm's length transaction structures. Recognising and restructuring controlled transactions in transfer pricing, IBFD, Vol 20;

- Luc De Broe, International Tax Planning and Prevention of Abuse, IBFD, Vol 14;

- OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations, OECD, 2009;

- Legea 571/2003 privind Codul fiscal;

- HG44/2004-Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal;

- Recomandarea Comisiei Uniunii Europene din 6 decembrie 2012 privind planificarea fiscală agresivă (2012/772/UE);

- Documentul de discuție pe Recomandarea privind planificarea fiscală agresivă al Comisiei Europene (Platform/006/2014);

- Aurelia Duca, Miraculosul Triunghi al Impozitelor, Editura ASE, 2007.

